

УДК 351.8

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.2.29>

П. М. Кузик

аспірант кафедри публічного адміністрування
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»

ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ НА ПРИНЦИПАХ ВІДКРИТОГО ПАРТНЕРСТВА

Стаття присвячена теоретичному дослідженню механізму державного управління безпекою виборчого процесу на принципах відкритого партнерства влади та громадян як рівних суб'єктів державотворчих відносин, відносно підходів до довіри як до взаємодій партнерів, що формуються на підставі порівняння взаємних оцінок, настанов, уявлень та очікувань. Розглянуто функціонування моделей державного управління безпекою виборчого процесу на наукових концептах формування демократичної держави за загальними положеннями.

У статті розглядається становлення та визначення сутності сфери державного управління на принципах відкритого партнерства влади та громадян як рівних суб'єктів відносин, наукових концептах функціонування моделей державного управління безпекою виборчого процесу. Наведено результати аналізу механізму державного управління безпекою виборчого процесу на підставі довіри, складовими якого виступають програмно-цільовий механізм державного управління безпекою виборчого процесу, нормативно-правовий механізм державного управління безпекою виборчого процесу, організаційно-функціональний механізм державного управління безпекою виборчого процесу, механізм державного управління інформаційною безпекою виборчого процесу, позитивна взаємодія яких на основі наукових концептів державного управління безпекою виборчого процесу.

У процесі підготовки статті використано сучасні методи наукового дослідження, як системний підхід, програмно-цільовий метод та виявлено, що в даний час проблема функціонування моделей державного управління безпекою виборчого процесу на принципах відкритого партнерства залишається актуальною в Україні з огляду на значну кількість правопорушень у цій сфері. Узагальнено зміст державних цільових програм та принципів виборчого права на відповідність суспільним потребам у системі сталого розвитку національної свідомості.

Ключові слова: державне управління, вибори, виборчий процес, демократія, політична довіра.

Обґрунтування актуальності теми дослідження

Виборча проблематика сьогодні привертає до себе увагу та викликає підвищений інтерес як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Основою формування та використання діалогових форм політичної участі є принцип відкритого партнерства влади і громадян, в якому вони є рівними суб'єктами відносин. Кожен із суб'єктів володіє певними ресурсами, які підтверджують їх суб'єктність та визначають потенціал участі в ньому.

У системі державного управління найбільш перспективним є підхід до довіри як до взаємовідносин партнерів, що формуються на підставі порівняння взаємних оцінок, настанов, уявлень та очікувань.

Метою статті є визначити, що інтегративний механізм державного управління безпекою виборчого процесу на підставі довіри повинен ґрунтуватися на принципах відкритого партнерства влади та громадян як рівних суб'єктів відносин, наукових концептах функціонування моделей державного управління безпекою виборчого процесу.

Основний зміст дослідження

Політична довіра є основним фактором кристалізації діяльності інституту політичної влади як комунікаційної системи, оскільки владні відносини в основі розвитку формувались на довірі громадян і погодженням делегувати частку особистої свободи з-поза меж позаполітичних відносин.

Вибори в сучасній демократичній державі є оптимальним інструментом для трансформації владних інститутів під впливом потреб суспільства.

Демократичні перетворення в країні поступово створюють передумови для розробки ефективних інструментів участі громадян у політичному житті. Актуальність цих процесів зумовлює необхідність розробки теоретико-методологічних аспектів їх удосконалення.

Розбудова демократичної держави потребує такого управління виборчим процесом, яке б забезпечило довіру суспільства до результатів виборів. Взаємозв'язок між такими важливими аспектами, як виборчі права та творчий потенціал громадян, мають стати мірилом оцінювання рівня відкритості та незаангажованості державного управління виборчим процесом [1].

Характер взаємостосунків між представниками влади й громадянами може бути різним. Влада припускає не тільки власне владні взаємостосунки, керівництво й підкорення між представниками влади та громадянами. Це також довіра до владних структур, надія на захист, допомогу, підтримку в складних життєвих ситуаціях. Довіра до влади залежить від характеру реальних взаємодій, які складаються між владою і громадянами [2].

Проголосивши Україну незалежною у 1991 році й до сьогодні, продовжує будуватися наша нова держава і під тиском жорсткої критики суспільства постійно змінюється система державного управління. Страйки робітників передували розпаду СРСР, фальсифікації під час президентських виборів 2004 року спонукали до Помаранчевої революції, відмова від підписання Договору про асоціацію з Європейським Союзом призвела до Революції гідності у 2013 році. Але всі ці події в тій чи іншій мірі є наслідком корупції

та відсутності довіри громадян до влади, державних інституцій, політиків [3].

Основним принципом політичної системи країни є влада народу. У суспільній практиці склалися різні форми прямої демократії, але найбільш визнаними і поширеними є вибори до органів державної влади та місцевого самоврядування, а також референдум. Виборні органи або виборні посадові особи мають право діяти від імені всіх людей, які брали участь у виборах, і наділені повноваженнями приймати рішення, які є для них обов'язковими.

На основі державноуправлінського аналізу поняття «довіра» синтезовані визначення, згідно яких «довіра» до влади – це:

- складне, багатогранне явище, яке відображає ставлення соціальної групи, індивіда додержавної влади;
- добровільне свідомо-позитивне ставлення, моральна або дієва підтримка;
- емоційне сприйняття діяльності влади.

Проблеми існуючих сьогодні методик виміру довіри розроблені відповідно до різних концептуальних підходів. Більшість з них створені закордонними авторами, що ускладнює їхнє перенесення і адаптацію в нашому суспільстві, що спричинило існування різноманітних форм і видів довіри й недовіри.

На сьогодні в Україні спостерігається досить низький рівень довіри громадськості до різних гілок влади, що пов'язане не лише з негативною оцінкою діяльності державних інституцій, але й, значною мірою, зумовлено емоційним сприйняттям їхньої діяльності. Виникнення передумов для соціальної напруги, деструктивних процесів та кризових ситуацій в суспільстві, є наслідком недостатньої підтримки населенням дій та програм, які здійснюються органами публічної влади [4].

М.Й.Братковським розроблено концептуальну модель, яка містить систему організаційно-психологічних феноменів, взаємозалежних з довірою і недовірою в організації. Взаємодію перелічених характеристик визначають наступні властивості організаційної довіри й недовіри:

- значущість та функції довіри й недовіри;
- основи довіри й недовіри (тип довіри й недовіри);
- інтенсивність виразності основ довіри й недовіри;

– сила та ступінь напруженості відносин довіри й недовіри;

– стійкість довіри й недовіри [5].

Довіра в структурах влади й феноменів спільної життєдіяльності, як психологічної атмосфери, соціально-психологічного клімату, корпоративної культури, стилю керівництва, типу виконавчої діяльності, лояльності, згуртованості, прихильності в залежності від державних інститутів багатьма авторами визначається – «інституціональною довірою». Це не односторонній зв'язок і має характер взаємодії: позитивне ставлення до наявних політичних інститутів підвищує рівень загальної довіри, що у свою чергу служить передумовою зростання ефективності роботи державних установ. Від інституціональної довіри, у свою чергу, залежить загальнодержавна довіра.

Способи підвищення громадської активності на підставі довіри у суспільстві та під час виборів, такі як

– формування уявлення про престижність громадської активності;

– оновлення стилю діяльності політичних сил, який би відповідав вимогам виборців;

– регулярне інформування населення про позитивні прояви громадської та політичної активності, а також про способи і можливості відстоювання своїх прав;

– залучення роботодавців до організації та проведення суспільно корисних акцій, пошук та залучення до процесу місцевих лідерів;

– перегляд партіями своїх позицій щодо виборців, здійснення колективних послідовних дій з відновлення довіри виборців;

– рекомендації щодо підвищення ефективності роботи політичних партій в результаті аргументації рівня довіри як одного з важливих складових демографічної, політичної культури [6].

Використання синергетичних принципів підпорядкування для удосконалення управління багатокомпонентною системою забезпечення безпеки виборчого процесу з великою кількістю позитивних і негативних видів зворотнього зв'язку, переходом її структур і підсистем з одного рівня упорядкованості на інший, проявом нелінійності, конкретності, відкритості, що

необхідні для самоорганізації виборчих систем (виборців).

Механізм державного управління безпекою виборчого процесу на підставі довіри, складовими якого виступають програмно-цільовий механізм державного управління безпекою виборчого процесу, нормативно-правовий механізм державного управління безпекою виборчого процесу, організаційно-функціональний механізм державного управління безпекою виборчого процесу, механізм державного управління інформаційною безпекою виборчого процесу, позитивна взаємодія яких на основі наукових концептів державного управління безпекою виборчого процесу та методології відкритого партнерства влади та громадян як рівних суб'єктів відносин дозволить досягти позитивного ефекту синергії.

Формування цілісної галузі внутрішнього виборчого права спільного для держав – носіїв цінностей європейської цивілізації, повинно базуватися на єдиному комплексі загальних базових принципів права, що становлять систему основних постулатів у формі обов'язкових міжнародно-правових стандартів. Тому вивчення положень виборчого права в їх сукупності і системних взаємозв'язків між собою і з принципами права вищого ієрархічного рівня – це шлях до побудови послідовної доктрини виборчого права в цілому. Сформованого на основі позитивного образу інституту публічної влади, який виступає домінуючим чинником підвищення ефективності діяльності виборчого процесу, що впливає на якість державно-управлінських рішень, а отже, і на розвиток суспільства в цілому, яке залежить від сформованих взаємовідносинами відкритого партнерства влади та громадян як рівних суб'єктів визначеного механізму.

Відзначено, що інтегративний механізм державного управління безпекою виборчого процесу на підставі довіри повинен ґрунтуватися на принципах відкритого партнерства влади та громадян як рівних суб'єктів відносин, наукових концептах функціонування моделей державного управління безпекою виборчого процесу на принципах відкритого партнерства.

Список використаної літератури:

1. Савков А.П. Державне управління виборчим процесом в Україні: теоретико-методологічні засади: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління, с.30;
2. Кучабський О.Г., Погорелий С.С. Довіра до органів публічної влади як ключовий фактор ефективності системи державного управління. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. Вип. 1. С. 103-108. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pubupr_2013_1_19.pdf;
3. Костецька Л.М. Особливості антикризового управління виборчим процесом в Україні. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління» – Національна академія державного управління при Президенті України, Київ, 2019., с.61;
4. Погорелий С.С. Довіра громадян до органів публічної влади як суспільно-політичний феномен: автореф. дис. ... канд наук з держ. упр.: 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Одес. регіон. ін-т держ. упр. Одеса, 2011. 19 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%94%D0%BB%D0%B8%D0%B9%20%D0%A1\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%94%D0%BB%D0%B8%D0%B9%20%D0%A1$);
5. Братковський М.Й. Формування механізмів реалізації публічної влади на підставі довіри: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Донецький держ. ун-т упр. Донецьк, 2011. 34с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%9C.%20%D0%9B.\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%9C.%20%D0%9B.$), С.15;
6. Братковський М.Й. Формування механізмів реалізації публічної влади на підставі довіри: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Донецький держ. ун-т упр. Донецьк, 2011. 34с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%9C.%20%D0%9B.\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%9C.%20%D0%9B.$), С.18.

Kuzyk P. Functioning of models of state management of security of electoral process on the principles of open partnership

The article is devoted to the theoretical research of the mechanism of state management of the security of the election process based on the principles of open partnership of the authorities and citizens as equal subjects of state-building relations, regarding approaches to trust as a mutual relationship between partners formed on the basis of a comparison of mutual assessments, instructions, ideas and expectations. The functioning of models of state management of the security of the electoral process based on scientific concepts of the formation of a democratic state according to general provisions is considered.

The article examines the formation and definition of the essence of the sphere of public administration based on the principles of open partnership of the government and citizens as equal subjects of relations, scientific concepts of the functioning of models of public administration of the security of the election process. The results of the analysis of the mechanism of the state management of the security of the election process based on trust are presented, the components of which are the program-target mechanism of the state management of the security of the election process, the regulatory and legal mechanism of the state management of the security of the election process, the organizational and functional mechanism of the state management of the security of the election process, the mechanism of the state management of information the security of the election process, the positive interaction of which is based on scientific concepts of state management of the security of the election process.

In the process of preparing the article, modern methods of scientific research were used, such as a systematic approach, a program-target method, and it was found that currently the problem of the functioning of models of state management of the security of the election process based on the principles of open partnership remains relevant in Ukraine, given the significant number of offenses in this area . The content of state target programs and the principles of electoral law in accordance with social needs in the system of sustainable development of national consciousness is summarized.

Key word: *public administration, elections, electoral process, democracy, political trust.*